

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
Олександр ГОЛОВКО

серпня 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
галузь знань	<u>01. Освіта / Педагогіка</u>
спеціальність	<u>014.07. Середня освіта (Географія)</u>
освітня програма	<u>«Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота»</u> <u>«Географія, природознавство та спортивно-туристська робота»</u>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
факультет	<u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол № 9 від «30» серпня 2022 року,

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

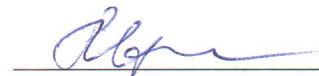
Марина ЛОГВИНОВА, доктор філософії, старший викладач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

Протокол № 9 від «26» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

«26» серпня 2022 р.

(підпис)

Людмила НСМЕЦЬ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота»

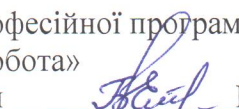
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Наталія ГУССЕВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Географія, природознавство та спортивно-туристська робота»

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Катерина БОРИСЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол № 7 від «29» серпня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії

«29» серпня 2022 р.

(підпис)

Олександр ЖЕМЕРОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Методика виховної роботи» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) 014.07. Середня освіта (Географія)

спеціалізації Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. *Метою викладання* навчальної дисципліни є надання студентам теоретичних основ та практичних навичок організації та управління виховним процесом; усвідомлення та практичне використання принципів, технологій, інноваційних методів та прийомів у здійсненні педагогічного керівництва вихованням учнів сучасної школи; обґрунтування шляхів і умов ефективного впливу на особистісний розвиток учнів, необхідний для організації ефективного виховного процесу.

1.2. Основними *завданнями* вивчення дисципліни є:

- поглиблення, розширення, закріплення знань, умінь і навичок студентів з теорії і методики виховання на основі комплексного підходу до організації та проведення виховного процесу в сучасній школі;
- формування у студентів стійкого інтересу до творчої педагогічної діяльності, використання та впровадження передового педагогічного досвіду;
- опанування методикою та технологією організації виховного процесу;
- засвоєння способів, прийомів, технологій інноваційної виховної діяльності.

1.3. *Кількість кредитів* – 4

1.4. *Загальна кількість годин* – 120 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
За вибором
Денна форма навчання
Рік підготовки
4-й
Семестр
1-й
Лекції
20 год.
Практичні, семінарські заняття
20 год.
Консультації протягом семестру
2 год.
Самостійна робота
80 год.
Індивідуальні завдання
0 год.

1.6. *Заплановані результати навчання.* Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких *результатів навчання*:

- використовувати методики вивчення вихованості учня та учнівського колективу; враховувати у виховній роботі рівень розвитку, індивідуально-психологічні та вікові особливості учнів;
- встановлювати педагогічно доцільні взаєностосунки з учнями; організовувати діяльність учнів та учнівського колективу; здійснювати корекцію поведінки та особистості важковиховуваних учнів; попереджати конфліктні ситуації в навчально-виховному процесі та знаходити оптимальні варіанти їх вирішення.
- показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення; засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег; демонструвати готовність до зміцнення особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та інших чинників здорового способу життя, проведення роз'яснювальної роботи серед різних груп населення; знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика мети та сучасних проблем виховання

Процес виховання, його специфіка, компоненти і рушійні сили. Етапи процесу виховання. Управління процесом виховання. Закономірності процесу виховання. Результати процесу виховання. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання. Принципи виховання.

Тема 2. Значення культури педагогічного спілкування у виховному процесі

Вимоги до особистості педагога як вихователя. Спілкування – провідний чинник виховання особистості. Способи вдосконалення педагогічного спілкування.

Тема 3. Характеристика основних напрямів змісту виховання

Розумове виховання. Моральне виховання. Екологічне виховання. Фізичне виховання. Громадянське виховання. Самовиховання як педагогічна категорія. Суть, умови, етапи, прийоми самовиховання. Суть, принципи, функції, етапи перевиховання.

Тема 4. Методи і прийоми виховання

Поняття про методи виховання. Класифікації методів виховання. Структура методів виховання. Вимоги до використання методів виховання в навчально-виховному процесі початкової школи. Вибір методів виховання. Засоби виховання.

Тема 5. Форми організації виховного процесу

Підходи до класифікації форм організації виховного процесу. Вимоги до організації позаурочних виховних форм. Технологія підготовки і проведення виховного заходу. Діагностика і вимірювання вихованості. Критерії вихованості. Ступені вихованості. Методи діагностики вихованості.

Тема 6. Методика педагогічного впливу

Методи, прийоми та засоби виховного впливу. Самовиховання як засіб формування особистості учня. Методика виховної роботи з педагогічно занедбаними дітьми. Булінг, мобінг. Методика попередження та розв'язання конфліктних ситуацій у навчально-виховному процесі. Конфлікти у шкільному колективі: причини виникнення та способи вирішення.

Тема 7. Роль класного керівника у системі виховання у сучасній українській школі

Місце класного керівника в системі виховних впливів на особистість дитини. Основні напрями діяльності класного керівника. Функціональні обов'язки класного керівника. Кваліфікаційна характеристика класного керівника. Модель та складові виховної роботи класного керівника.

Тема 8. Планування виховної роботи

Планування виховної роботи як усвідомлене цілеспрямоване передбачення динаміки виховного процесу. Професіограма класного керівника. Види, структура, форма планів з виховної роботи.

Тема 9. Методика організації класної години

Класна година як форма організації виховної роботи. Особливості планування класних годин. Функції класної години. Форми проведення класної години: традиційні та інноваційні. Методика підготовки до проведення класної години.

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Загальна характеристика мети та сучасних проблем виховання		2	2			8
Тема 2. Значення культури педагогічного спілкування у виховному процесі		2	2			8
Тема 3. Характеристика основних напрямів змісту виховання		2	2			8
Тема 4. Методи і прийоми виховання		2	2			8
Тема 5. Форми організації виховного процесу		2	2			8
Тема 6. Методика педагогічного впливу		2	2			8
Тема 7. Роль класного керівника у		2	2			8

системі виховання у сучасній українській школі						
Тема 8. Планування виховної роботи		2	2			8
Тема 9. Методика організації класної години		2	1			16
Контрольна робота		2	-			-
<i>Всього</i>		<i>20</i>	<i>20</i>			<i>80</i>

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№	<i>Назва теми</i>	<i>Кількість</i>
з/п		<i>Годин</i>
1	Загальна характеристика мети та проблем шкільного виховання	2
2	Значення культури педагогічного спілкування у виховному процесі	2
3	Основні напрями виховання. Організаційні форми виховної роботи	2
4	Методи виховання	2
5	Вікові особливості психічного та фізичного розвитку особистості	2
6	Виховна робота з педагогічно занедбаними дітьми. Взаємодія школи та сім'ї у вихованні молоді	2
7	Виховання учнівського колективу	2
8	Планування виховної роботи адміністрацією закладу освіти та класним керівником	2
9	Методика організації класної години	2
10	Форми і методи позаурочної виховної роботи	2
	<i>Разом</i>	<i>10</i>

5. Завдання для самостійної роботи

№	<i>Назва теми</i>	Кількість годин
1	Нормативна база з питань виховної роботи	4
2	Положення про організацію виховної роботи закладі освіти	4
3	Виховний захід як основна форма організації позакласної виховної роботи з учнями	4
4	Особливості і структурні елементи підготовки і проведення виховного заходу зі школярами.	4
5	Розумове виховання	4
6	Моральне виховання учнів	4
7	Естетичне виховання	4
8	Трудове виховання учнів	4
9	Фізичне виховання	4

10	Громадянське виховання учнів	4
11	Екологічне виховання учнів	4
12	Методика роботи класного керівника	4
13	Методика організації, проведення та аналізу виховних заходів	4
14	Педагогічна майстерність та її складові	4
15	Інноваційні технології організації виховної роботи	4
16	Педагогічні вимоги до виховного процесу у шкільному колективі	4
17	Діяльність класного керівника по координації виховного впливу та дії на учня	4
18	Головні напрями роботи з батьками	4
19	Шляхи підвищення ефективності процесу виховання	4
20	Інноваційні технології виховної роботи в зарубіжних країнах	4
	<i>Разом</i>	<i>80</i>

6. Методи навчання

- словесні (бесіда, розповідь, лекція);
- наочні (спостереження, демонстрування);
- практичні (виконання вправ та завдань);
- проблемно-пошукові (самостійна робота, розв'язання проблемних завдань, аргументування, проблемне викладання);
- методи за логікою руху змісту навчального матеріалу (дедуктивні, індуктивні).

7. Методи контролю

- опитування;
- усний індивідуальний і фронтальний контроль;
- письмовий індивідуальний і фронтальний контроль;
- контрольні-корекційна бесіда;
- виконання комплексних контрольних завдань;
- взаємоконтроль;
- тестування;
- самоконтроль

8. Розподіл балів, які отримують студенти

	Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											
Розділ 1									Контроль на робота, передбач навчаль ним планом			Індивіду альне завдання
T 1	T 2	T 3	T4	T5	T 6	T7	T8	T9				

5	5	5	5	5	5	5	5	10	10		60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

9. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Анненкова І. П. Методика виховної роботи : Курс лекцій. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – О.: Астропринт, 2005.– 142 с.
2. Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності : навч. посіб. / І. Д. Бех. – К.: Академвидав, 2009. – 246 с.
3. Білецька І. Вирішення моральних завдань як метод виховання цінності іншої людини / І. Білецька // Рідна школа. – 2005. – №1. – С. 15-20.
4. Бондар Л. Виховання моральних цінностей у школярів / Л. Бондар // Початкова школа. – 2000. – №12. – С. 45-48.
5. Друзь З. В. Хрестоматія з методики виховання особистості: Настільна робоча книга: У 3-х тт. - Т. 1: Загальні питання теорії і методики виховання особистості у контексті кредитно-модульної системи підготовки фахівця : Навч.-метод. видання / З. В. Друзь. – Київ, 2008. – 656 с.
6. Іова В. Інноваційні методи виховання : навч.-метод. посіб. / В. Іова, Л. Красномоєць. – Кам'янець-Подільський, 2009. – 272 с.
7. Класному керівнику. 1000 важливих дрібниць / упоряд. Л. Шелестова, Н. Чиренко. – К. : Шк. світ, 2010. – 128 с.
8. Коберник І. Моральне виховання: традиції, проблеми, інновації / І. Коберник // Рідна школа. – 2002. – №5. – С. 42-44.
9. Концепція національного виховання (Схвалена Всеукраїнською радою працівників освіти 30 червня 1994 року) // Рідна школа, 1995. – № 6. – С. 3-8.
10. Кацинська Л. П. Виховний процес в сучасній школі : методичний посібник / Л. П. Кацинська. – Рівне, 1997. – 159 с.
11. Кондрашова Л. В. Внеаудиторная работа по педагогике в педагогическом институте / Л. В. Кондрашова. – Киев-Одесса, 1988. – 158 с.
12. Лізинський В. М. Практичне виховання в школі / В. М. Лізинський. – Х : «Ранок», 2008. – 320 с.

13. Мельничук С. Г. Педагогіка (Теорія виховання) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Г. Мельничук – К. : Слово, 2012. – 285 с.
14. Методика виховної роботи : навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича; [уклад. Давидович В. Л., Давидович М. Ф.] – Чернівці: Рута, 2007.– 302 с.
15. Методичне забезпечення виховної роботи в школі // Завуч. – 2001. – №4(82) – С. 3-4.
16. Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України: Програма / ред. І. Д. Бех. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. – 80 с.
17. Педагогіка: баз. підруч. для студ. вищ. навч. закладів III-IV рівнів акредитації / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка; худож.-оформлювач В. М. Карасик. – Харків : Фоліо, 2015. – 572 с.
18. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей - <https://ipv.org.ua/prohrama-novaukrainska-shkola/>
19. Самошкіна Н. В. Навчальні ігри з педагогіки / Самошкіна Н. В. : навчальний посібник до практичних занять. – Харків, 2011. – 188 с.
20. Сорока Г. І. Організація виховної роботи : планування, аналіз, методичне забезпечення / Г. І. Сорока. – Х. : Основа, 2005. – 128 с.
21. Холковська І. Л. Методика виховної роботи: практикум / І. Л. Холковська Вінниця : Нілан ЛТД, 2016. – 208 с.
22. Школа класного керівника/ Упоряд. М. Голубенко. – К., Шкіл. світ, 2005. – 128 с.
23. Ягупов В. В. Педагогіка / В.В. Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

Допоміжна література:

1. Андрощук І. В. Методика виховної роботи : навч. посібник / І. В. Андрощук, І. П. Андрощук. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
2. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ-Чернівці : «Букрек», 2018. 296 с.
3. Делінгевич Л. В. Педагогічні засади мистецтва виховання. – Кіровоград: ЦентральнoУкpaїнське видавництво 2013. – 251 с.
4. Дубина М. І. Виховання патріотизму в учнів та студентської молоді / М. І. Дубина, Ю. Д. Руденко; АН вищ. освіти України. – К.: Експрес-Поліграф, 2010. – 403 с.
5. Зміст, форми і методи формування просоціальної поведінки підлітків уразливих категорій в закладах загальної середньої освіти: метод. рек. / за заг. ред. Кириченко В. І. – КиївКропивницький : видво «Імекс-ЛТД». 96 с.
6. Журба К. І. Виховання духовної культури у підлітків: Методичні рекомендації. – К.: ТОВ «Інфодрук», 2004.– 166 с.
7. Онищенко Н. П. Методика виховної роботи : за кредитно-модул. системою організації навчання: [навч. посіб.]. Переяслав-Хмельницький, 2009. – 282 с.
8. Кириченко В. І. Педагогіка, спрямована у майбутнє (до 100-річчя з дня народження В. О. Сухомлинського). Практико-орієнтований посібник. Автори-упорядники В. І. Кириченко, Г. Г. Ковганич. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. – 118 с.

9. Коберник О. М. Інноваційні технології навчання та виховання : навч. посіб. / О.М. Коберник, О.В. Бялик. – Умань: Жовтий, 2010.– 208 с.
10. Кондрашова Л. В. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник / Л. В. Кондрашова, О. О. Лаврентьєва, Н. І. Зеленкова [Електронний ресурс] Режим доступу : http://kdpu.edu.ua/download/kaf_pedagog/file_pedagog/met_vix_rob.pdf.
11. Лаппо В. В. Методика виховної роботи в літніх оздоровчих таборах: : навч. посіб. / Віолетта Валеріївна Лаппо. – Івано-Франківськ: НАІР, 2012.– 300 с.
12. Робуль О. М. Технологія виховної діяльності : Навч.-метод. посіб. / Робуль О. М., Семергей Н. В.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2001. – 166 с.
13. Садкіна В. І. (2016). Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю. Харків : Вид. група «Основа».
14. Формування просоціальної поведінки учнів в умовах превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу : монографія / Кириченко В. І., Єжова О. О., Нечерда В. Б., Тарасова Т. В., Демянчук О. Л. Терно-Граф, 2016. 244 с.
15. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : [Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / [Ред. Н. В. Леонова] – К.: Вища школа, 2004. – 206 с.